

dobijo pri vsaki hiši. Že sedaj polaga se tudi na drobno zrezano seno, seveda le mehko in urno, da se navadi tele polagoma jesti. Ako se prideva laneno seme, ne sme se ga preveč dajati, ker kmalu povzroči hudo drisko.

Bolje, ko vse te naštete snovi pa je za mlado žival — zelena paša; a v hlevu se mu naj tudi podaje saj nekoliko zdrobljenega ovsa. Na paši dobi žival zdrave snovi v se, sprehodi se in skaka, da je veselje in ta jej prav veliko koristi pri razvijanju, pospešuje in vtrjuje zdravje, podeljuje novih močij, na kratko rečeno, koristno je v vsakem oziru, tako, da naj nobeden gospodar tega ne zamudi, če si hoče v lastnem hlevu močno, lepo in zdravo živino prirediti.

Korist in uporaba travniških bran za mah.

Govorilo in pisalo se je že mnogo o travniških branah, a naši kmetovalci se še ne poslužujejo zadostno tega prekristnega poljedelskega orodja. Bodi mi dovoljeno, da o koristi in uporabi travniških bran iz lastne poskušnje nekoliko povem.

Ker imam precej travnikov, omislil sem si brano in sicer dvouprežno. Stala me je sicer 40 gold., a ti stroški so se mi v teku enega leta več, kakor povrnili. Kakor je vsaki poljedelski rastlini kultura potrebna, isto tako tudi travi na naših travnikih, kateri so itak bili v našo škodo predolgo zanemarjeni.

Poglejmo si neopletu gredo, kako na njej v rasti zaostaja kuhinjska zelenjava; kako se pa potem bujno razvije, ako gredo oplejemo in pregoste sadike izruvamo! Ravno tako je pri koruzi, krompirju itd. pa tudi pri travi na naših travnikih. Treba ji je s pomladi zemljo zrahljati in jo osnažiti plevela t. j. mahù. Travo treba je tako rekoč okopavati, tako, da zamore zrak pristopiti do korenin, kar je za dobro rast vseh rastlin neobhodno potrebno.

Vse to pa se dá na najboljši način zvršiti z dobro travniško brano. Pravim, da z dobro, kajti ni vse jedno, če vlačim z navadno trdno brano, katera mi travnik deloma preveč raztrga, deloma pa ne doseže tal, ker se površju zemlje ne prileže; treba je nalašč za to napravljene brane, katera sestoji iz mnogo posameznih, kakor veriga sklopljenih delov tako, da se more tudi neravnemu travniku popolnoma prileči.

Da dobro povlečeni travnik daje po tretjino, da, polovico več in boljše krme, kakor nepovlečeni, to je dokazano in to more vsak gospodar, kateri je to poskusil potrditi. Poleg tega glavnega dobička, katerega nam brananje travnikov prinese, imamo pa še tudi drugega, postranskega in to je namreč dobljeni mah. Na prostranem travniku iztrebil sem minolo pomlad šest velikih vóz maha in če voz računim po 5 gld., tako je stelja le s tega travnika blizu toliko vredna, kot brana.

Da je uspeh vlačjenja popoln, treba je pa tudi vedeti, kako se tisto najbolje izvršuje. Videl sem, da vlačijo nekateri v krogu in sicer v podobi polzeve črte; drugi vlačijo po eni strani tja, po drugi nazaj in še drugače. A po lastni skušnji lahko trdim, da je najbolje, ako se vlačijo po eni tja in po istej strani zopet nazaj. Prvo pot se mah zrahlja — drugo pot se pa izruje. Mah se potem z navadnimi grabljami pograbi in na kupe spravi.

Končno bodi mi še dovoljeno, da v nakup travniških bran najtopleje priporočam našo domačo tvrdko: Josip Lorber in dr. v Žaleu. Ta tvrdka izdeluje brane kot specialiteto (posebnost) in njena delavnica je v to svrhu prav praktično uravnana. Ker ima razven tega tudi lastno livarno s parno močjo, more brane tudi cenje prodajati, kakor vsaka druga tovarna. Kar se pa tiče vprašanja: ali eno- ali dvouprežno brano? tako bi vsakemu večjemu posestniku in celim občinam le

drugo priporočal, kajti pomisli: prva tehta blizu 60 *ky* in velja 26 gld., druga tehta pa blizu 83 *ky* in velja le 6 gld. več, to je 32 gld. F. R.

V Žaleu, meseca sušca 1894.

Sejmovi. Dne 17. marcija na Vidmu ob Savi, v Rečici, v Podčetrtku, v Cmureku, v Središču, na Ptujski gori in v Slov. Gradu. Dne 20. marcija pri Sv. Barbari blizu Konjic, v Trbovlju, na Cvenu, pri Sv. Ilju, v Kamnici, v Studencih, pri Sv. Barbari v Haložah, pri Sv. Križu na Slatini in v Zibiki. Dne 21. marcija pri Sv. Ožbaltu na Pernovem, pri Sv. Jederti, v Rogatecu in Sigersbergu. Dne 22. marcija v Konjicah, na Laškem in v Reichenburgu.

Dopisi.

Iz Krčevine pri Ptuj. (Slovenci, svoji gospodje.) Ako nekoliko pregledamo naše narodno gibanje v zadnjih dveh letih, moramo z veseljem zaznamovati mnogo lepih pridobitev in zmag na polju neprestanega bojevanja za naše nam toliko prikrajšane narodne pravice. Naša štajarska Slovenija je pač jako podobna njivi, na kateri raste bujna pšenica, med katero pa je opaziti tudi mnogo nepotrebne in škodljive ljulike. V primeri z lepo rastočo pšenico je sicer ni veliko, zato pa je tem predrznejša in bi v svojem gibanju in v svoji rasti rada dobrodušno pšenico kar meni nič tebi nič zadušila, da bi po tem mogla brezobzirno gospodovati čez celo njivo. Da, v resnici predrzni so vam naši nemčurji, ta vražja smet na naših narodnih poljih, ki so nam že toliko škodovali in toliko Slovencev spravili v brezno brezverstva in breznačajnosti, v brezno sleparskega liberalnega nemškutarstva, v brezno časnega in večnega pogubljenja. Zato pa tudi ni vernega in zvestega Slovenca, ki bi ne obžaloval žalostne usode toliko svojih bratov in sester in ki bi ne pomagal v ognjenem navdušenju za vero svojo, za svoj rod, za branjevali teh v resnici žalostnih prikaznij med nami. V tem oziru se je v zadnjem času storilo veliko, v tem ohstojé naše pridobitve in zmage. Med skesane spreobrnjene v tej dobi prišteti moramo tudi našo občino. Dolgo je tukaj brezobzirno vladala naša nezavednost in pa nemškutarska predrznost. V našem občinskem zastopu so se prednedavnim časom sedeli poleg par kmetov sami nemčurski gospodje in polgospodje. Tu vam je donela le blažena nemščina na ušesa, kajti pri sejah govorilo se je le nemški, zapisovalo in uradovalo ravno tako. Gospodovalne klike ni skrbelo, ali pač kmetijski odborniki razumejo vse, kar se razpravlja, tudi jih zato ni nikdo vprašal; le kedar so potrebovali njihov glas, njihov »da«, tedaj je kdo bleknil kako slovensko. Seveda »molči, pa plačaj«, to je geslo vseh naših nasprotnikov. Da je bilo to nemčursko gospodovanje že neznosno za vsakega zavednega Slovenca, je umevno. Zato pa smo pred pol drugim letom Slovenci vse moči napeli in posrečilo se nam je. (Konec prih.)

Od Sv. Marjete niže Ptuja. (Mati in sin.) Cenjenim bralcem »Slov. Gosp.« je že znana žalostna novica, da smo dne 27. januarja t. l. izročili hladni zemlji vrlega bogoslovca Ferdinanda Kralja. Pač lahko si mislimo, kolika žalost je pretresala dušo uboge matere, ko so ji zakopali edino upanje, edino veselje — edinega sina! Kako neizrečeno je hrepenela po njem! Saj pa ga je tudi ljubila, kakor zna ljubiti le dobro materino srce. »Kaj Ferdinandu, njemu je zdaj dobro, a za mater hudo«, tako smo rekali, ko smo zagreblili vzglednega bogoslovca. Danes pa že lahko rečemo: »Zdaj

pa je obena dobro. Ljubi Bog se je namreč usmilil žalujoče matere, ter tudi njo k sebi poklical. V nedeljo 4. marcija zakopali smo jo poleg njenega ljubljenga sina. O koliko bolečnih vzdihov, koliko bridkih solz je prihranjenih! O Bog, zares čudna so tvoja pota, ti v svoji neskončni previdnosti vse dobro uravnáš. Usmilil si se trpeče reve, vzela si k sebi žalujočo mater ter zopet združil ljubeči bitji. Njeno žalost si spremenil v veselje; kajti zdaj se veseli ljuba mati s svojim sinom ter obhaja veselo primicijo v tvojih svetih nebesih.

Iz Orehovec. (Okrajni zastop.) Oziraje se na določbe § 19 tiskarske postave, prosim, naj se natisne sledeči, resnični popravek v vašem listu. Šesta številka vašega lista od 8. svečana 1894 prinaša v članku »Iz Gornje-Radgonskega okraja (Okrajni zastop)« celo vrsto obrekovanj in neistinitostij, katere popraviti sem primoran v sledečih vrsticah. Neresnično je prvič, da nalaga Gornje-Radgonski zastop občinam le doklade, da prazni njihove žepa ter tako slabo gospodari, da ima okraj že 5721 gld. 73 kr. dolga, katerega plačati morali bodo davkoplačevalci in sicer z novo doklado 20 krajcarjev k vsakemu goldinarju. Vsakdo se lahko prepriča v zapisnikih okrajnega zastopa, da se niso povišali dokladni odstotki, odkar deluje sedanji okrajni odbor, temveč, da še znašajo oni vedno le 20% za vsak goldinar, ako ravno se je dovršila nova okrajna cesta. Vrh tega nima okraj sedaj nobenih dolgov, marveč ima celo — kakor kaže preliminar za leto 1894 — že 2922 gld. 98 kr. prihranjenih, od katerih je 1573 gld. 72 kr. vloženi v Radgonski hranilnici. Nadalje okrajni zastop Gornje-Radgonski ni obljubil občinam, da ne bodo imele zavoljo nove ceste od Polie do Ščavnice nobenih stroškov, ampak reč je ta-le: Že dolgo čutil je okraj, da bode treba napraviti novo cesto iz Polie do Ščavnice. Zatorej so tudi občine Polička, Lastomerska, Ivanjševska, Stavenska in Očeslavska prostovoljno obljubile, da hočejo poravnati polovico stroškov, ako se bode delala cesta. Takim potom bilo je okraju mogoče dovršiti 12,5 km. dolgo cesto s celo malo svoto stroškov (okoli 700 gld. av. velj.), kateri so se poravnali takoj z okrajnimi dohodki, ne pa, kakor trdi pisatelj onega članka, da so se vpisali kot novi dolgovi. Svote, katere dolžujejo, zgoraj navedene občine okraju, reprezentujejo le one stroške, ki so se potrošili pri stavljenju mosta, katere pa so občine prostovoljno obljubile jih poravnati. Kar se je sklenilo v seji 18. grudna 1893 ima le ta namen, da bi se vpeljal, kakor se je to še zgodilo v drugih okrajih, radi zboljšanja domačega govejega plemena (Pincgavsko plemo). K temu potrebovalo bi se kakih 5000 gld. kateri bi se plačali v 4 ali 5 letnih obrokih. Posestniki, ki bi imeli veselje za takšna plemenska teleta, dobijo jih le pod tem pogojem, ako se zavežejo, svoto, kojo dolžujejo, v 3 letih brez odstotkov v okrajno kaso povrniti. Kmetje imajo torej po tej določbi okrajnega odbora, kateri je daroval komaj omenjenja vredne odstotke v občni blagor, lepo priložnost, da si pridobijo izvrstna plemena, da si plemenitijo domače živali ter vzdignejo tako živinski ceno. Vrh tega ni treba posestniku plačati kupljene živali takoj, marveč še le čez tri leta, brez odstotkov in sicer v obrokih. Da se zavoljo te določbe okraj ne bode zadolžil, je razvidno, kajti kapital vrne se v okrajno blagajnico nazaj. Kako visoko bodo pa narasle doklade za občine, ni odgovoren okrajni zastop; in da morajo občine župnije Kapelske plačati 36%, izvira iz tega, ker morajo Kapelčani staviti novo šolo. Franjo Wratschko, načelnik okrajnega zastopa Gornje-Radgonskega.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo naš svetli cesar se povrneje s francoske Riviere prihodnjo soboto, dne 17. t. m. na Dunaj. — Za Dunajskega župana je izvoljen od liberalne večine mestnega zastopa dr. Grübl. — Z vladnim načrtom volilne preosnove ni nobena stranka prav zadovoljna; najbolj ugaja liberalcem, najmanj nam Slovencem, ker mi bržeas niti jednega poslanca ne bomo pridobili. Sploh bodo se pa konservativci šele po veliki noči natančneje izrekli o tem načrtu. — Državni poslanci bodo imeli velikonočne počitnice od 17. t. m. do 3. aprila.

Češko. Da se češki narod vedno manj zanima za mladočeške poslance, vidi se iz tega: Dr. Herold je sklical v Ričan shod volilcev, ali zbralo se jih je jako malo. V Kolinu pa je mladočeško meščansko društvo z velikimi lepaki naznanilo shod, toda shoda ni bilo, ker skoro nihče ni prišel.

Štajarsko. V Gradcu je večina volilcev pri dopolnilni volitvi v mestni zastop izvolila antisemita Feichtingerja, dasi je liberalna stranka vse strune napela, da bi njegovo izvolitev zaprečila. Nekateri Gradčani so torej že siti židovskih liberalcev. Naj bi le posnemali krščanske Dunajčane, to bi koristno bilo za vso deželo!

Koroško. V Celovcu bode prve dni aprila volitev 12 novih odbornikov za občinski zastop in zidala se bo nova ljudska šola za 140.000 gld. V tej kronovini je vseh ljudskih šol 367 s 749 učitelji. — Te dni se po vsej škofiji opravlja pobožnost sv. Glave; v Celovcu in po drugih mestih pa žal prireja brezbožna gospoda plese v sv. postnem času. — Leta 1896 ali 1897 nameravajo napraviti deželno rastavo.

Kranjsko. Na Dolenjski železnici je bil zadnji mesec dokaj živahen promet, dokaz, kako potreba je bilo te železnice! Naj bi že kmalu bila vsa zgotovljena! — Na Dolenjskem so po vinogradih, kateri so pokončani od trtne uši, začeli pridno saditi ameriškano trsove. — Gorenjci so lahko veseli, da dobijo višjo gimnazijo v Kranj, kakor je naučeni minister Madeyski obljubil. — V Ljubljani bodo okoli grada, kolikor mogoče, drevje nasadili.

Primorsko. Italijani bi radi imeli laško vseučilišče v Trstu. Kaj pa še! Slovenci, katerih je samo v Trstu 20.000, pa še nimajo niti jedne slovenske šole ne v Trstu, ne v Gorici. — Primorski lahoni imajo svoj šulverein imenovan v »Lega Nazionale« in za to društvo so v preteklem pustu priplesali 3400 gld. — Pravi se, da bodo Tržaški bogatini in trgovci imeli precej škode, ako se pri italijanskih državnih dolžnih pismih znižajo obresti. Čemu se Tržačani toliko vnamajo za zedinjeno Italijo?

Hrvaško. Minolo je že tri leta, kar je v Zagrebu umrl kardinal in nadškof Mihalovič in Hrvati še vedno nimajo nadškofa, ker ogerska vlada toliko zaprek dela. Ta teden se govori, da kmalu pride za nadškofa v Zagreb Senjski škof, dr. Posilovič. Ali se bode ta govornica vresničila?

Ogersko. Na velikanskem shodu v Budapešti ono nedeljo, kjer so se izrekli za civilni zakon, jih je lahko bilo blizu 130.000, ker so se vnanji po železnicah zastonj vozili, vsak pa je dobil zastonj jesti in piti. Saj se je zdaj zvedelo, da so židovi v ta namen zložili 50.000 gld. in toliko tudi ministerstvo. Ali res s takimi komedijami hočejo zapovedovati gosposki zbornici ali pa celo svetlemu kralju? S Kossuthovo pesmijo bodo malo dosegli! Ta nespokorjeni puntar sedaj leži na smrtni postelji v Turinu na Italijanskem.